

macije. Brez bojazni, kaj poreko ljudje, ki se boje resnice, se je lotil Aškerc tega svojega najnovejšega dela. V mislih so mu bile lastne besede: »Resnico samo piši vestni zgodovinar«. In zavoljotega smo veseli, da ni tudi sedaj krenil od tega pravila, nego nam je z neustrašeno roko prižgal luč, ki jasno razsvetljuje ono dobo rojstva naše kulture in ki kaže tudi v vsi nagoti slepo strast in nebrzdano sovraštvo reakcije in inkvizicije. Na 167. straneh je razvrščenih petdeset slik, ki imajo v večini za moto citate iz dnevnika samega Tomaža Hrena, ki je s toliko vnetostjo zažigal kresove iz prvih slovenskih knjig. Snov svojim slikam je torej dobil Aškerc v dnevniku škofa Hrena in najbrže ga je ravno ta dnevnik napotil, da je začel proučavati ono dobo, da je iskal snovi tudi drugod in končno ves material obdelal in zvezal v celoto. Ni torej Aškercova krivda, če je v slikah toliko bridke in žalostne resnice; šteli pa bi mu v greh, ako bi pretvarjal istino. Ta greh imajo na vesti drugi, a Aškercu gre priznanje, da je še do danes ostal zvest borec za resnico in svobodo. Njegovo pero ni tudi ob spisovanju te knjige služilo nečistim namenom, nego je ostalo v službi resnicoljubnega pevca. Mučeniki današnjih dni, ki trpe ob nasilstvu in izkoriščanju, gledajo v Aškercu pogumnega moža, ki s pesmijo dviga in tolaži, a tudi bije in sodi! Tudi iz »Mučnikov« se zrcalijo vse vrline Aškercove muze, ki se kažejo v jeklenih verzih in krepkem izrazu. Ne dvomimo, da si uravnajo »Mučeniki« pot v vse kroge in sloje.

Lukas-Ullmann: Elementares Zeichnen nach modernen Grundsätzen. Verlag von A. Müller — Fröbelhaus, Dresden — Wien, I. Teil, Preis 4 K 50 h; II. Teil 5 K 60 h.

To delo je sestavljeno po nazorih Lib. Tadda ter pri naša poleg raznovrstnih risb in slik še posebej na 39 straneh jako poučljivo metodiško navodilo, ki je združeno s I. delom, namenjenim prvim štirim razredom; II. del obsega risbe za 5, 6. in 7. razred. Za 8. razred je namenjen III. del, ki pa še ni izšel.

Žal, da risbe za nižje razrede niso srečno izbrane, posebno pogrešamo primernih predvaj in pa načela, da vsaki vaji (n. pr. krogu) sledi primerna uporaba (n. pr. žepna ura). To izvira odtod, ker je učitelj risbe sestavljal brez ozira na izdelke učencev. Taka navodila bi se morala sestavljati na podlagi risb, ki jih je samostojno izdelala po predmetih ali iz spomina pretežna večina učencev. Sicer v II. delu izdajatelja sama priznava, da so nekatere risbe za 3. in 4. razred pretežke, ali to še bolj velja za 1. in 2. razred. Opazka, da učitelj lahko sam izbira predmete, ne velja; zakaj od učitelja-začetnika je to preveč zahtevano, tak potrebuje natančnega navodila. Pogrešamo tudi več takih razkrojitev risb v prvotne oblike, kakor to vidimo pri risanju žage. Postopati je treba vedno od lažjega k težjemu. Preden učenci naslikajo pomarančo ali jabolko, naj slikajo borovnice ali bezgove jagode in črešnje; predno naslikajo češpljo ali limono, naj slikajo dren in želod (brez kapice; — ker manjše predmete začetniki lažje naredijo kakor velike.

Glavna pravila v uvodnem besedilu so: »Risanje naj se vedno naslanja na nazorni nauk. Risbo naj ponavljajo učenci do dovršenosti. Radirko naj rabijo prav malo. Učenec mora risati samostojno, učitelj naj mu nič ne pomaga, potrebno naj vedno pokaže le na šolski deski. Jako važno je risanje iz spomina. Pred petim šolskim letom naj učenci ne rišejo 3. dimenzije pri telesih, perspektiva nikakor ne spada v nižje razrede.«

Zbirko je učiteljstvu priporočal deželni šolski svet kranjski.

Mali dobrotvor. Štev. 4., 5. in 6. tega najcenejšega in najbolj razširjenega hrvatskega mladinskega lista so spet izšle v enem zvezku pod imenom »Snježanke«. Ta zvezek so spisali najboljši hrvatski mladinski pisatelji: J. Belović-Bernadzikovska, V. Durin, Iv. Richter, R. F. Magjer, R. baron Maldini, Stj. Širola, B. Toni, N. Toth in dr. Tudi v bodoče bo izhajal »Mali dobrotvor« v četrtletnih zvezkih, broširan in obrezan. Cena mu ostane ista, a ta je samo 80 h za vse leto, četudi dobivajo dve tiskani poli več in to večega formata kot prej. Poedini zvezki stoje samo 20 h. Naročnino prejema Fr. Bartuš, ravnaj. učitelj v Zagrebu.

„Zvonček“. Leto VII. Št. 1. Vsebina: 1. Štiri dobe. E. Gangl. Pesem. — 2. Kadar delimo dobrote. Andrej Rapč. Povest. — 3. Zaspani Jožek. Borisov. Pesem. — 4. Otrokove božične sanje. E. Gangl. Pesem s podobo v barvotisku. — 5. Sto volkov in — nobeden. Ivo Trošt. Povest. — 6. Drsalke. F. G. Hrastničan. Povest. — 7. Sprava. Juraj Pangrac. Povest. — 8. Angel oznanja rojstvo Gospodovo. Podoba v barvotisku. — 9. Na saneh. Podoba v barvotisku. — 10. Na saneh. E. Gangl. Pesem k podobi. — 11. Tepezniki. Kompoljski. Povest. — 12. Pouk in zabava. Novoletno voščilo. Fr. Rojec. — Snežec. Vinko Krek. Uglasbena pesem. — Iz življenja ptic. — Telesna visokost Evropejcev. — Dostavek k imenom rešilcev. — 13. Kdo ga bo? Podoba. — 14. V sedmo leto. — Opozorjamo zlasti na listnico upravnštva! Priporočajte, širite ta prelepi mladinski list!

Vestnik.

Letnino za Učiteljski konvikt à 2 K so plačali: Gdč. Pavla Wölfling, učiteljica v Št. Vidu pri Ljubljani; g. Tomo Bitenc, učitelj v Dragatušu; g. Anton Smrdelj, učitelj v Ljubljani; g. S. Meglič, nadučitelj, g. A. Snideršič, učitelj, g. J. Jakše, učitelj, g. Rudolf Vrabl, učitelj, g. J. Bizjak, učitelj in sodni svetnik in krajni šolski nadzornik g. J. Rotner, vsi na Vranskem; g. Lovro Letnar, nadučitelj (za l. 1905 in 1906), gdč. Emilija Gerkman, učiteljica v Mengšu; g. Skalko Kavčič, nadučitelj pri Novi Cerkvi (1 K); g. Alojzij Potočnik, učitelj v Ratečah; g. I. Pokoren, nadučitelj v Horjulu (za 1906).

Položnice (čeke) za l. 1906. bodo prejela vsa šolska vodstva na Kranjskem, Sp. Štajerskem in Primorskem še ta mesec, p. i. gg. šolske voditelje prosimo, da blagovolijo vsak na svoji šoli pobrati letnino à 2 K ter jo plačati na bližnji pošti na prejemni list (ček) poštno-hranilničnega urada.

Zasledovana kolekta poštne znamk, št. 115. To kolekto je odposlal g. nadučitelj Tomšič iz Nabrežine, dodavši ji za 3 K znamk, učiteljici ženskih ročnih del v Mavhinji; le-ta jo je pa izročila svojemu šolskemu voditelju s prošnjo, da jo odpošlje dalje.

Učiteljski dobrotniki. »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta« so darovali: Sl. županstvo v Litiji 20 K; sl. županstvo pri D. M. v Polju 10 K; učiteljski zbor v Trziču 18 K namesto venca na grob umrlemu nadučitelju g. Josipu Kraglu; g. Andrej Kmet, nadučitelj v Cerkljah, 5 K namesto venca na grob umrlemu tovarišu, nadučitelju g. Josipu Kraglu; tvrdka Fran Ksav. Souvan v Ljubljani, trgovina manufakturnega blaga, 13.64 K; Sentiljsko učiteljstvo 8 K namesto prispevka za nagrobni spomenik umrlemu tovarišu Fr. Brezniku, kateremu je spomenik postavila »Mariborska Čitalnica«; vesela družba v hotelu Šapla v Šturiji 5.20 K; vesela družba pri Francetu na Vevčah 5 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Sola in vojaštvo. Kako surovo se pogostoma postopa z učitelji pri vojaških vajah, se je povedalo tudi že v državnem zboru. Dobro bi pa bilo, ako bi se vojnega ministra še opozorilo, kakšna morala vlada pri vojaštvu sploh, zakaj znano je, da cela naravno-verska vzgoja, ki sta jo učitelj in katehet gojila skrbno v smislu šolskega zakona skozi celih osem let, izgine zaradi čudne vojaške dresure pri rekrutih prej, nego je končana osemtedenska »Rekrutenabrichtunga«. — Čas bi pa tudi že bil, da se v smislu kulture civilizacije in napredka — vojaštvo cele Evrope preustroji v angleškem smislu, to je, da se odpravi moderna sužnost s prisiljenim novačenjem ter nabirajo vojaki le prostovoljno.

Posurovela šolska mladina. Razni časopisi so objavili grozno vest, da so šolarji na Dunaju s kamenjem napadli učiteljico na cesti, ko jih je pri tepežu svarila. Hvala Bogu, da naša mladina še ni taka. Ako pojde to tako naprej, potem bo res obveljala hrvaška prislovica: »Švaba — baraba«. Tedaj ne bo to več »Herrenvolk«.

„Božični dar“. Efektna loterija. Prijatelj nam piše: Gotovo se spominjate g. urednik, kako so se nekateri poslanci hvalili, da dobimo kranjski učitelji oženjenci »božični dar« v 25% draginjski dokladi. Toda prišli so božični prazniki, prišlo je Novo leto. danes smo že skoro sredi meseca januarja, a še ni o »božičnem daru« ne duha ne sluha! Seveda izvestni gospodi se nič ne mudi, da bi nam izkazali one borne groše; uboga učiteljska para pa čakaj... Kaj, če tudi nimaš kaj jesti! To je milo govorno, škan da!! — Vi g. urednik se navdušujete za efektno loterijo v prid učiteljskemu konviktu. Jaz pa Vam pravim: Previdnost! Pozor! Ali ne veste, kako je z srečkami efektne loterije za zgradbo nove ljudske šole na Vidmu na Štajerskem! Tudi jaz sem kupil nekaj srečk. Žrebanje se je imelo vršiti že dne 31. dec. 1904 na Vidmu. Kasneje se je menda to žrebanje preložilo na eno leto, t. j. na dne 31. dec. 1905 leta. Toda še danes ni nič slišati, ali se je žrebanje res izvršilo in kako je z dobitki! Zatorej še enkrat kličem; Previdnost! Pozor! — *)

Izobraževalni tečaj za kranjske učitelje na Grmu se vrši v onodetni kmetijski šoli letos od 2. do 11. aprila. V ta tečaj odpošlje c. kr. deželni šolski svet tovariše: Adolfa Sadarja, nadučitelja v Budanjah; Franca Štefančiča, nadučitelja v Velikih Laščah; Karla Trosta, nadučitelja v St. Jerneju; Ivana Malnariča, nadučitelja pri Sv. Križu; Rudolfa Završnika, nadučitelja v Preddvoru; Franca Lavtičarja, nadučitelja v Šmartnem pod Šmarno goro; Franca Kovača, nadučitelja v Zatičini; Mihaela Kabaja, nadučitelja v Begunjah pri Cerknici; Jožefa Korošca, nadučitelja v Mošnjah; Antona Silo, šol. voditelja v Ajdovici; Ivana Zupana, nadučitelja v Dolskem; Mihaela Kosca, nadučitelja v Dragatušu.

Novi nadzornik. Iz Štajerske čujemo neveselo vest, da bo Linhartov naslednik ravnotak »tajemajster«, ki bo ljudsko šolo sodil le po uspehih v nemščini.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda je sklenilo, da se odslej na podlagi § 18 družbenih pravil kliče k odborovim sejam tudi nadučitelj na Humu pri Ormožu tovariš Anton Porekar. Učiteljsko društvo za ormoški okraj ga je namreč kot svojega predsednika poverilo, to da prevzame mesto svetovalca v družbenem vodstvu.

Volitve v okraj. šolski svet tolminski. S Tolminskega nam pišejo: Dne 12. t. m. so županje in podžupanje vsega polit. okraja tolminskega volili v Tolminu osem zastopnikov v okraj. šol. svet. Bilo nas je lepo število zbranih v Tolminu: okolo 140 volilcev. Isti dan pred volitvami je bilo jako živahno zaradi vprašanja kandidatov; tudi smo zvedeli marsikaj o živahni agitaciji glavarja Prinzig in šol. nadzornika Lasiča proti Andreju Vrtovcu iz Tolmina. Ta agitacija ni prav nič pomagala. Bilo je škoda za čas in trud, ki sta ju ta gospoda trošila z lazenjem po okraju. Bili so torej skoraj soglasno izvoljeni: Andrej Vrtovec iz Tolmina, Anton Mlekuž iz Bovca, Franc Ostan iz Bovca, Pavel Seban iz Sv. Lucije, Miha Kenda iz Temlin, Peter Kobal iz Cerknega, Fran Miklavič iz Kobarida, Jožef Gasperut iz Sedla.

Dvorni svetnik dr. Vatroslav Jagić, profesor dunajskega vseučilišča, praznuje letos 70letnico rojstva. Po zakonu bo moral prositi za upokožitev.

Razgled po šolskem svetu.

— O slovenski gimnaziji v Celju nam pišejo: Kako malo se vlada zanima za slovenske otroke, kažejo jako žalostne razmere v zdravstvenem oziru na naših slovenskih gimnazijskih razredih. Medtem, ko se morajo na vsaki ljudski šoli pometati vsak dan vsi razredi, da se ne nakopiči prah, se pometajo učni prostori na slovenski gimnaziji, ki se nahaja v stari hiši, samo dvakrat na teden! Ni čuda, če se vzdigujejo, posebno ob sredah in sobotah, oblaki prahu za vsakim učencem, če gre po sobi. In ta prah morajo dihati v sebe dečki, katerih pljuča se nahajajo ravno v razvitju. To je neodpustljiv greh na zdravju učeče se mladine, ki mora

Vkljub temu opominu nimamo nič strahu, da bi ne uspela naša efektna loterija. Saj bo angažirano vse učiteljstvo. Uredn.

itak ves dan v inace že zaduhlih prostorih sedeti, in to občuti posebno bridko v mrzlem zimskem času, ko morajo biti okna zaradi mraza ponajveč zaprta. — Ali ni nikogar, ki bi se mu usmilila nedolžna mladina?

Listnica upravnistva.

Čenjenim gospodom c. kr. nadzornikom in zastopnikom učiteljstva v okr. šolskih svetih!

§ 24. dežel. zakona z dne 29. aprila 1873 ukazuje, da se ima vsako izpraznjeno učno mesto razpisati v uradnem deželnem listu in v enem ali več drugih, zlasti strokovnih listih.

To se od večine okrajnih šol. svetov tudi godi, a ko se jim dopoljejo stroški razpisa, pa se izgovarjajo, da Tovarišu ne gre plačilo, češ — da je v interesu lista, da prinaša vse uradne razpise.

Je že res: v interesu lista je to, a menda še velikobolj je to v interesu dotične šole, da se izpraznjeno učno mesto kar najbolj razglasi. Učno mesto se mora razpisati, a nikjer ni zapisano, da se to mora zgoditi brezplačno in se tudi nikjer ne godi, kakor edino na Kranjskem, kjer so še danes v mislih, da mora učiteljska para povsod tlačaniti. No — vsi okrajni šolski sveti le ne mislijo tako, kajti dve tretjini jih je, ki uradne razpise točno in brez vsakega pomisleka plačujejo. Razume se, da plačujejo točno tudi vsi štajerski in primorski okr. šol. sveti.

Upravištvo se obrača torej do Vas, cenjeni g. g. nadzorniki in zastopniki učiteljstva s prošnjo: Blagovolite poskrbeti, da se vsako učno mesto razpiše pa razpis tudi plača! Upravištvo bo dopošljalo vse račune sproti. Stroški razpisov se lahko zaračunajo občinam.

Vsemu ostalemu učiteljstvu kliče upravištvo še enkrat: Dolžniki poravnajte svoj dolg! Plačaj vsakdo naročnine že vnaprej! Pridobi nam vsakdo še 1 novega naročnika!

Na zdar!

Barje, 19. januarja 1906.

Upravnik.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 10.

Kranjsko.

Na dvorazredni ljudski šoli v Dolskem je stalno oddati učno mesto s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 12. februarja 1906.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, morajo dokazati z izpričevalom državnega zdravnika, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 8. januarja 1906.

Št. 1817.

Na dvorazredni ljudski šoli v Kropi je stalno, eventualno začasno oddati nadučiteljsko mesto s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 15. februarja 1906.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet Radovljica, dne 7. januarja 1906.

Št. 1988.

Na enorazredni ljudski šoli v Ledinah se razpisuje s tem učiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 7. februarja 1906.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 6. januarja 1906.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu
ter vse tiskovine za obrtno nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča trdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.